

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 318/2022
01.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Горан Карацић адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде – Високи савет судства, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиље која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2404/21 од 01.07.2021. године, у седници већа која је одржана дана 01.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2404/21 од 01.07.2021. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3567/19 од 26.11.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете плати, и то: износ од 300.000,00 динара на име накнаде за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, износ од 300.000,00 динара на име накнаде за претрпљене душевне болове због умањења животне активности и износ од 300.000,00 динара на име накнаде за претрпљене душевне болове због наружености, све са законском затезном каматом почев од 26.11.2020. године као дана пресуђења па до коначне исплате у року од 15 дана. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 301.875,00 динара са законском затезном каматом од извршности па до исплате у року од 15 дана.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2404/21 од 01.07.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 3567/19 од 26.11.2020. године, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужиља тражила накнаду нематеријалне штете због повреде части и угледа, умањења животне активности и претрпљених душевних болова због наружености све са законском затезном каматом, као и захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 301.875,00 динара са законском затезном каматом. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженој на

име накнаде трошкова првостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде па до исплате у року од 15 дана, док је за период пре извршности захтев тужене за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова парничног поступка одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилца да туженој на име накнаде трошкова поступка по жалби исплати износ од 18.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду, у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужилце делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Наводи тужилце да побијана пресуда не садржи јасне разлоге о одлучним чињеницама и да образложење није у складу са стањем у списима, указују на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, која на основу одредбе члана 407. ЗПП није разлог за изјављивање ревизије.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је обављала функцију судије Општинског суда у ... Одлуком Високог савета судства од 25.12.2009. године константован је престанак судијске функције тужилце, закључно са 31.12.2009. године. Против одлуке Високог савета судства тужилца је поднела жалбу Уставном суду Србије. Одлуком Уставног суда У бр. 413/2012 од 22.10.2012. године усвојена је жалба тужилце и поништена одлука Високог савета судства од 25.12.2009. године, након чега је тужилца изабрана за судију Основног суда у ... На дужност је ступила дана 29.11.2012. године. Из налаза и мишљења вештака неуропсихијатра од 03.10.2014. године, тужилца је 24 сата преживљавала страх веома јаког интензитета, страх средњег и јаког интензитета око месец дана, а око две године страхове блажег интензитета. Имајући у виду карактеристике личности и кумулативних стресова током дужег периода трпљења последице неизбора на судијску функцију, код тужилце је дошло је до испољавања душевног бола и патње због повреде личности, части и угледа, што је резултирало дуготрајним страховима наведених интензитета и трајања. Дошло је до пада нагонских динамизама, који су условили одржавање осећаја несигурности и неадекватности у професионалним и друштвеним односима. Из допунског налаза вештака неуропсихијатра од 21.04.2015. године, ситуација акумулираних стресова са конотацијом нарушавања личног интегритета, обележности, обезвређености, осећаја егзистенцијалне угрожености у дуготрајном периоду и неизвесности која је условила пад расположења и осећај обезвређености довела је до умањења животне активности за 10%. Тужилца је у децембру 2009. године у Швајцарској постављена дијагноза малигне болести, због чега је у јануару 2010. године започела хемотерапију. Из налаза и мишљења судског вештака за област реконструктивне и пластичне хирургије од 14.08.2018. године, губитак једне дојке сматра се наруженошћу јаког степена, односно код тужилце постоји унакаженост која не би требало да буде

трајног карактера јер се стање може поправити на боље. Уз реконструктивно-естетску хирушку процедуру од стране пластичног хирурга може доћи до изгледа без наружености или са благом наруженошћу, што може довести до значајаног побољшања целокупног општег здравственог стања тужиље. Вештак, разматрајући разне студије уз свеобухватна сазнања о настанку малигне болести дојке сматра да може доћи до узрочно последичне везе између самог настанка болести, која је индивидуалног карактера и околности у којима је болест настала, имајући у виду да је стрес као фактор у наведеном случају мултиплициран и кумулиран током дужег временског периода у географском окружењу зона са осиромашеним уранијумом са десетогодишњом експозицијом и са потенцијалном предиспозицијом за настанак малигне болести. Вештак је мишљења да су медицинске претпоставке за настанак малигне болести дојке врло сложене и обухватају, осим генетичких тј. унутрашњих и више спољних фактора. Стога, до потпуног дефинисања настанка малигне болести уопште, а посебно распрострањене малигне болести дојке са посебним освртом на наше географско подручје које је имало хроничну зрачну експозицију са једне стране, и недовољне и неорганизоване превентивне скрининге карцинома дојке са друге стране сматра се да се може наћи узрочно-последична веза између самог настанка болести и свих околности, а тиме и одлуке ВСС у случају тужиље. Тужиљи је правоснажном пресудом донетом у овој парници досуђен износ од 100.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете за повреду права на правично суђење.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете због повреде части и угледа, умањења животне активности и претрпљеног страха, са образложењем да је штета проузрокована услед противправних одлука донетих од стране тужене, па је тужена у смислу одредбе члана 154. и 172. став 1. Закона о облигационим односима у обавези да накнади причињену штету тужиљи, која је у поступку општег избора судије од стране туженог окарактерисана као нестручна, неспособљена и недостојна за обављање судијске функције. Због неизбора на судијску функцију тужилца је трпела осуду средине у личном и професионалном смислу, што је код ње изазвало здравствене тегобе, посебно имајући у виду чињеницу да је одлука о избору објављена у јавним гласилима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и тужбени захтев одбио, са образложењем да нису остварени услови за грађанску-правну одговорност тужене. Касирањем одлуке Високог савета судства остварен је одговарајући вид сатисфакције, самим тим и позитивна рехабилитација тужиље, а одлука Уставног суда Србије објављена је у јавности па је на тај начин извршена позитивна рехабилитација тужиље, због чега не постоји повреда части и угледа која даје право на накнаду нематеријалне штете у траженом основу. Такође, становиште првостепеног суда да тужиљи припада накнада нематеријалне штете због умањења животне активности и за наруженост је заснована на налазима и мишљењима судског вештака неуропсихијатра и вештака за област реконструктивне и пластичне хирургије, који нису стручно оспособљени и не могу се прихватити, будући да питање узрока настанка малигнитета у конкретном случају није област за коју су вештаци назначених стурка стручно оспособљени, већ то спада у домен вештака онколога, односно вештака друге одговарајуће струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања правилно је у побијаној другостепеној пресуди примењено материјално право када је првостепена пресуда преиначена и одбијен тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете због повреде части и угледа, претрпљених душевних болова због умањења животне активности и наружености.

Према члану 172. Закона о облигационим односима, правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Новчана накнада нематеријалне штете прописана је одредбом члана 200. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак другостепеног суда да у конкретном случају нису испуњени услови за накнаду штете из наведених законских одредаба.

Високи савет судства је био овлашћени орган за испитивање стручности, оспособљености и достојности кандидата за судијску функцију, па у том смислу нема незаконитог поступања органа тужене у смислу члана 172. Закона о облигационим односима. Тужила је оболела од малигне болести која је дијагностикована у Швајцарској у децембру 2009. године, пре објављивања одлуке Високог савета судства. Медицинске претпоставке за настанак малигне болести уопште, а посебно распрострањене малигне болести дојке су врло сложене и постоје различита мишљења. Тужила није доказала да је умањење животне активности искључиво узроковано одлуком органа тужене, а што би се могло приписати у одговорност тужене за накнаду нематеријалне штете по основу умањења животне активности и наружености.

Доношење незаконите одлуке органа тужене о неизбору тужиле на судијску функцију нема за редовну последицу умањење животне активности или наруженост. Одсуство образложења и вредносне оцене у овој одлуци представљају повреду права на правично суђење, по ком основу је тужила остварила накнаду нематеријалне штете ранијом правноснажном пресудом. Тужила је као носилац судијске функције поднела пријаву на конкурс за општи избор и на тај начин пристала да буде изложена конкуренцији са другим кандидатима, а због природе посла се и иначе сусретала са стресним ситуацијама, те јој ни исход општег избора није могао представљати непознату и непредвидиву чињеницу. Из свега изнетог произлази да страх који је тужила трпела, а због чега јој је животна активност умањена за 10% није правно релевантан у смислу члана 200. Закона о облигационим односима, те тужила нема право на накнаду штете по овом основу, а такође ни по основу накнаде за претрпљене душевне болове због наружености, како је то правилно закључио другостепени суд.

Тужили не припада право на накнаду штете због повреде части и угледа обзиром да је ранијом правноснажном пресудом тужили досуђена накнада штете због повреде права на правично суђење. Право на правично суђење загарантовано је одредбом члана 32. Устава Републике Србије, као и чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Према Уставу Републике Србије право на правично суђење је сврстано у људска и мањинска права и слободе које се применом члана 18. став 1. Устава

непосредно примењују, што значи да право на правично суђење представља једно од права личности. Тужила је право на накнаду нематеријалне штете због повреде овог права остварила правноснажном судском одлуком, а част и углед спадају у појам права личности која поред части и угледа, као елемената права личности спадају и друга права из члана 6. Европске конвенције о људским правима и основним слободама (право на живот, физички и психички интегритет, здравље, пијетет, достојанство, приватни живот, право на изношење мишљења, заштиту лика и личности, приватне податке и сл).

Зато је правилно у другостепеној пресуди примењено материјално право када је тужбени захтев одбијен.

С обзиром на наведено, ревизијом тужиле се неосновано указује да је погрешно примењено материјално право и да је несумњиво утврђено да се умањење животне активности и наруженост, као и повреда части и угледа искључиво проузроковани неизбором на судијску функцију.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић